

Utilizarea unor tehnologii moderne în educație, precum platforme online sau aplicații mobile, pentru a crea un mediu interactiv și atractiv pentru elevi.

Bibliografie

1. BOCOȘ, M-D. *Instruirea interactivă. Repere axiologice și metodologice*, Iași: Editura POLIROM, 2013, 165 p. ISBN 978-973-46-3248-0
2. CIOT, M-G. *Educație și societate*, Cluj-Napoca: Editura EIKON, 2012. 189 p. ISBN 978-973-757-672-9
3. HATTIE, J. *Învățarea vizibilă. Ghid pentru profesori*, București: Editura Trei, 2014. 214 p. ISBN 978-606-719-058-8.
4. MARZANO, R. *Arta și știința predării. Un cadru cuprinzător pentru o instruire eficientă*, București: Editura Trei, 2015. 92 p. ISBN 978-606-719-318-3

CZU: 373.2.016:78

ASPECTE METODOLOGICE PRIVIND FORMAREA CREATIVITĂȚII MUZICALE LA ELEVII DE VÂRSTĂ ȘCOLARĂ MICĂ ÎN PERIOADA ACHIZIȚIILOR INSTRUMENTALE

Onofrei Cornelia
UPSC „Ion Creangă”
(România)

ORCID: 0000-0001-7977-425X

Adnotare

Formarea creativității muzicale la ciclul primar vizează atât compoziția, cât și improvizația. Dar creativitatea nu apare spontan, ea se cultivă printr-o muncă susținută. O succesiune de situații creatoare poate favoriza operarea și aplicarea cunoștințelor asimilate, în contexte noi. În predare-învățare cadrul didactic trebuie să utilizeze forme active de învățare, iar printre acestea putem include învățarea euristică, învățarea bazată pe rezolvarea de probleme, jocul muzical. Ajustarea, revizuirea procesului creator este continuă și poate fi optimizată prin activități stimulative desfășurate cu colectivele de elevi încă de la clasele mici.

Termeni cheie: educație muzicală, creativitate muzicală, învățare euristică, învățare bazată pe probleme, joc muzical.

Annotation

The formation of musical creativity in the primary cycle aims at both composition and improvisation. But creativity does not appear spontaneously, it is cultivated through sustained work. A sequence of creative situations can favor the operation and application of assimilated knowledge in new contexts. In teaching-learning, the teacher must use active forms of learning, and among them we can include heuristic learning, learning based on solving problems, playing music. The adjustment, revision of the creative process is continuous and can be optimized through stimulating activities carried out with groups of students from the early grades.

Keywords: Music Education, Music Creativity, Heuristic Learning, Problem Based Learning, Music Game.

Studierea disciplinei *Muzică și mișcare* în clasele primare are ca obiectiv prioritar, printre altele, și ”Exprimarea bucuriei de a crea prin realizarea de lucrări simple și prin explorarea mai multor medii și forme de expresivitate” [8, p. 4], conform Profilului de formare al absolventului de clasa a IV-a. Așadar, cu ajutorul acestei discipline se urmărește formarea personalității

elevilor nu numai prin dezvoltarea auzului muzical și a simțului ritmic, prin cultivarea interesului pentru diversitatea culturală și observarea fenomenului artistic în toată complexitatea sa, ci și prin stimularea gustului muzical, a imaginației și a creativității.

Elevul contemporan își dezvoltă creativitatea și competențele creatoare dacă este implicat într-un context autentic de învățare, dacă este angrenat în situații creatoare stimulative, dinamice. Modul de derulare al disciplinei Muzică și mișcare se cere adaptat acestor exigențe pentru că exprimarea prin muzică nu este la îndemâna oricui, dar în funcție de zestrea aptitudinală a fiecărui elev se pot forma competențe de acest tip de la cele mai fragede vârste. ”Stimularea creativității în școală nu presupune însă doar formarea copiilor supradotați, ci dezvoltarea potențialităților creative latente ale tuturor copiilor, în funcție de interesele lor” [3, p. 25]. Mai mult decât atât, ”în cadrul tuturor activităților didactice (la lecții) – cânt, joc, interpretare la instrumente muzicale, audiție, discuție, exerciții muzical-ritmice ș.a., va fi prezent factorul „creație” nu ca ceva „de dorit” („n-ar fi rău...”), ci ca o condiție obligatorie ale activităților de cunoaștere a muzicii sub orice formă” [7, p. 114].

Formarea creativității muzicale la ciclul primar vizează atât compoziția, cât și improvizația. În curriculum disciplinei Muzică și mișcare - conform Programei școlare pentru *Muzică și mișcare* – Clasa pregătitoare, clasa I și a II-a [9] -, în ciclul curricular de achiziții fundamentale competența specifică 3.4 face referire exact la această dimensiune acțională a demersului didactic. La clasa pregătitoare vom întâlni ”Improvizarea unei combinații ritmice asemănătoare celor din folclorul copiilor și asocierea acesteia cu mișcări adecvate”, iar la clasele întâi și a doua: ”Crearea unor linii melodice simple sau a unor combinații ritmice și asocierea acestora cu mișcări adecvate”. În ciclul curricular de dezvoltare - conform Programei școlare pentru *Muzică și mișcare* Clasele a III-a, a IV-a [10] -, la clasa a patra competența specifică 3.3 vizează ”Improvizarea unor melodii, asociate cu mișcări corporale”. Așadar, de la clasa pregătitoare se urmărește formarea și dezvoltarea creativității muzicale - ce poate fi subsumată creativității psihologice, însă aceasta nu presupune obținerea unui produs creativ original, așa cum este înțeles termenul în mod normal, ci un produs care poate exista deja, dar nou este procesul psihic care a condus la obținerea lui [5, p. 20].

Creativitatea elevului de ciclu primar este văzută ca o acțiune independentă care constă în ușurința operării cu reprezentările muzicale și auditive cunoscute, dar și cu aptitudini și cunoștințe care trebuie aplicate în condiții noi. În creativitatea muzicală, un rol esențial îl are receptivitatea emoțională, atitudinea activă a elevului, interesul pentru artă, echilibrul dintre gândirea concretă și cea abstractă, dintre intuiție și logică, dintre diferitele tipuri de activitate muzicală.

Dar creativitatea nu apare spontan, ea se dezvoltă, se ”cultivă” printr-o muncă susținută, temeinică, a profesorilor. Acest demers pedagogic, care corespunde cerințelor școlii contemporane, este fundamentat științific pe baza cercetărilor specialiștilor ce consideră că o succesiune de situații creatoare poate favoriza operarea și aplicarea cunoștințelor asimilate, în contexte noi. Edward de Bono afirmă că ”abilitățile creative pot fi influențate, antrenate, cultivate” [1, p. 184], iar Gabriela Popescu susține că ”orice copil trebuie să beneficieze de mijloace generale și speciale de stimulare a creativității” [4, p. 99]. Prin o organizare atentă a procesului de învățare, prin încurajarea oricărui demers creativ și revizuirea metodelor utilizate, profesorul își asumă un nou stadiu al educației: dezvoltarea interesului cognitiv coroborată cu

acțiunea activă a elevului, de căutare și descoperire a soluțiilor, de rezolvare creativă a problemelor.

Pentru a educa muzical copiii și pentru a le dezvolta potențialul creativ, în predare-învățare cadrul didactic trebuie să utilizeze forme active de învățare, să-i ajute pe școlari să se familiarizeze cu diverse activități pornind de la simpla reproducere a unei melodii până la căutarea creativă a soluțiilor, vizând utilizarea tuturor nivelurilor de cunoștințe. O astfel de abordare are o importanță deosebită deoarece va conduce spre creșterea și dezvoltarea unei personalități holistice. Un bagaj variat de cunoștințe – ”cunoștințe-informații, cunoștințe-aplicative, cunoștințe atitudini” [6, p. 21] - va facilita generalizarea, iar gândirea creatoare, pentru a opera, are nevoie de un material bogat. Iată de ce profesorul trebuie să treacă dincolo de pragul predării, al îmbogățirii cunoștințelor, să își conducă elevii spre însușirea, înțelegerea și sistematizarea acestora, spre consolidarea structurilor interioare și a relațiilor dintre cunoștințe.

O modalitate de stimulare a creativității este învățarea bazată pe probleme. Aceasta constă în prezentarea cunoștințelor în momentul predării sub formă de probleme, ceea ce atrage după sine încercarea de a găsi rezolvări, soluții. Abordarea aceasta poate fi utilizată în formarea creativității muzicale a elevilor prin prisma situațiilor creative pe care le presupune. John Dewey, în lucrarea ”Experiență și educație”, spunea încă de acum aproape 100 de ani că elevul trebuie ”să acționeze, să descopere pentru sine” [11] cunoștințe care de fapt sunt cunoscute de mult de omenire. Acest mod de organizare al predării-învățării presupune un proces continuu de aducere în fața elevilor a unor probleme cărora ei să le găsească soluții, în funcție de ingeniozitatea și înzestrarea lor. Punerea ”în scenă” a unui astfel de mod de a dobândi cunoștințele ajută elevul să gândească în mod independent, dar pot fi propuse și discuții în grup, știut fiind faptul că fiecare individ reacționează în fața unei probleme noi în funcție de experiența anterioară, de bagajul de cunoștințe pe care îl deține, de emoțiile și sentimentele proprii. Discuțiile de grup pot conduce spre o flexibilizare a gândirii deoarece toți participanții la discuție iau act de argumentele celorlalți, de alte puncte de vedere. În acest caz, schimbul de idei, completarea, verificarea și revizuirea soluției propuse conduce spre stimularea însușirilor creatoare a întreg grupului școlar.

Din produsele creative ce ar putea fi obținute cu ajutorul rezolvării de probleme, putem enumera: extinderea unui cântec, a unui material muzical cunoscut cu o introducere sau o încheiere, valorificarea unor resurse înregistrate, teme muzicale sau filme în creații noi, alcătuirea unor colaje muzicale, realizarea unui spectacol muzical, a unei serbări.

În antiteză cu expunerea tradițională a profesorului, se impune a fi făcută trecerea spre învățământul de tip euristic, spre promovarea gândirii euristice, ceea ce presupune procese ample de generare a ideilor, etape de construcție a ipotezelor și apoi de verificare a acestora. O astfel de predare favorizează formarea creativității muzicale și se diferențiază de cea de tip algoritmic, deși și de aceasta avem nevoie în educarea muzicală a elevilor noștri. Totuși, în ceea ce privește formarea și cultivarea creativității muzicale, utilizarea raționamentului euristic orientează efortul intelectual al elevului în direcții divergente, spre găsirea soluțiilor căutate. Învățământul de tip euristic promovează gândirea independentă, abordarea unei probleme din unghiuri diverse de vedere, flexibil, ba chiar schimbarea punctului de vedere dacă soluția găsită se dovedește a fi nevalidă. Acest tip de învățare educă gândirea, dar și trăsăturile de personalitate. Strategia bazată pe cercetare și descoperire creează la elev o stare de activare prin

care crește atenția, dar și interesul pentru disciplină, îi mărește încrederea în sine pentru că a reușit să găsească în mod independent informațiile pe baza cărora a rezolvat diverse probleme. Elevul participă activ în procesul pedagogic, direct la „crearea” muzicii. În ceea ce desemnează produsele creative, în această categorie pot fi incluse interpretările realizate de școlari, răspunsurile muzicale date de aceștia la întrebările muzicale intonate de profesor, improvizațiile ritmico-melodice, asocierea muzicii cu mișcare, creațiile muzicale de mici dimensiuni. Procesul creator este mai eficace și devine mai intens atunci când produsele elevilor sunt analizate și apreciate, valorificate și popularizate.

În procesul de formare al creativității, din instrumentarul utilizat de profesor nu trebuie să lipsească jocul didactic. Acesta este deosebit de important în viața copilului, fiind omniprezent la vârsta școlară mică. Jocul cu caracter creativ cultivă abilitățile copilului, capacitatea de a se implica emoțional, empatia, imaginația, fantezia, creativitatea. ”La jocul muzical pot participa toți elevii clasei, aici se găsește loc de activitate, rol, funcție etc. pentru fiecare elev – și pentru cel ce posedă aptitudini muzicale „modeste”, și pentru cel dotat” [7, p. 92]. Deși pare ușor, jocul didactic presupune implicare, istețime, rezistență, independență, energie. Prin joc copilul nu copiază viața, el se implică total și îmbină în mod propriu gânduri, sentimente, atitudini, cunoștințe. Creativitatea se dezvoltă prin îmbogățirea conținutului jocului, iar la muzică jocurile didactice dezvoltă deprinderile și abilitățile pentru că includ elemente de ritm, elemente de dezvoltare a auzului muzical, exersarea memoriei muzicale, determinarea formei operelor muzicale, dezvoltarea abilităților vocale, mișcări ritmice ce se potrivesc pe o melodie în funcție de versurile ei. Abordarea formării creativității prin joc îi incită pe copii să studieze muzica ca o formă de comunicare artistică, vie.

În jocurile muzicale copiii inventează scenarii și creează recitative muzicale ca în folclorul copiilor, dirijează corul clasei, selectează instrumentele cu care poate acompania, compune un acompaniament ritmic la o melodie, ghicește vocea unui coleg sau timbrul unui instrument, redă prin gesturi ceea ce îi transmite muzica, participă la un dialog muzical, alege muzica potrivită pentru un dans, o poezie, o prezentare PPT.

Așadar, prin intermediul disciplinei Muzică și mișcare situațiile creative care țin de organizarea spațiului clasei, de metodele abordate și de activitățile muzicale promovate favorizează ceea ce Gardner denumea „Mintea creatoare – mintea care aduce idei noi, pune întrebări neobișnuite, inventează moduri de gândire inedite, ajunge la răspunsuri neașteptate” [2, p. 12]. Echilibrul optim dintre aceste premise ne ajută să formăm și dezvoltăm creativitatea muzicală, dimensiune cu o dinamică care nu poate fi anticipată. Totuși, ajustarea, revizuirea procesului creator este continuă și poate fi optimizată prin activități stimulatoare desfășurate cu colectivele de elevi încă de la clasele mici.

Bibliografie

1. BONO, E. de, *Gândirea laterală*. București: Editura Curtea Veche Publishing, 2018. 299 p. ISBN: 973-8356-80-6
2. GARDNER, H. *Mintea umană: cinci ipostaze pentru viitor*. București: Sigma, 2007. ISBN 978-973-649-397-3
3. POPA, C., DOBREA, A. *Evaluarea creativității și a intereselor artistice ale elevilor: un model de cercetare educațională*. București: U.N.A.T.C. Press, 2019. 100 p. ISBN 978-606-8757-50-6
4. POPESCU, G. *Psihologia creativității*, București: Editura Fundației România de Mâine, 2007, 144 p. ISBN 978-973-725-869-4

5. STOICA-CONSTANTIN, A. *Creativitatea pentru studenți și profesori*, Iași: Institutul European, 2004. 247 p. ISBN: 973-611-307-8
6. TETEA, M., CRIȘCIUC, V. *Strategii de predare-formare a cunoștințelor muzicale la elevi: Ghid metodologic pentru profesori și studenți*; Bălți, Tipografia Universității de Stat „Alecu Russo”. 40 p. ISBN 978-9975-50-142
7. VACARCIUC, M. *Didactica educației muzicale*. Univ. Ped. de Stat "Ion Creangă" Chișinău, 2015. 157 p. ISBN 978-9975-115-91-9.

Webografie

8. Institutul de Științe ale Educației [citată 24 aprilie 2023]. Disponibil: https://www.ise.ro/wp-content/uploads/2015/12/Profilul-de-formare-al-absolventului_final.pdf
9. Institutul de Științe ale Educației [citată 24 aprilie 2023]. Disponibil: https://programe.ise.ro/Portals/1/2013_CP_I_II/38_Muzica_si_miscare_CP_II_OMEN.pdf
10. Institutul de Științe ale Educației [citată 24 aprilie 2023]. Disponibil: https://programe.ise.ro/Portals/1/Curriculum/2014-12/28-Muzica%20si%20miscare_clasele%20a%20III-a%20-%20a%20IV-a.pdf
11. DEWEY, J., *Experience&Education*, School of Educators [citată 24 aprilie 2023]. Disponibil: <https://www.schoolofeducators.com/wp-content/uploads/2011/12/EXPERIENCE-EDUCATION-JOHN-DEWEY.pdf>

CZU: 821.135.1.09

MODERNIZAREA EPICII DE INSPIRAȚIE RURALĂ: INTRUZIUNEA MITICULUI ȘI FANTASTICULUI ÎN PROZA UNUI REALISM RAREFIAT

*Panaît (Baciu) Georgiana Elisabeta
UPSC "Ion Creangă"*

*Universitatea „Dunărea de Jos” Galați, România
ORCID: 0000-0002-3555-712X*

Adnotare

Tragedia satului românesc are captivată febra unei societăți socialiste cu teroarea arestărilor și cruzimea noilor-veniți la putere, mimând credința într-o lume viitoare paradisiacă, dărâmand valori vechi de secole în favoarea unei utopii existențiale. Făcând din cultura și literatura o anexă a propagandei ideologiei proletare, conducătorii comuniști și observatorii culturali au deschis un decalaj pernicios între creațiile importante antebelice și „literatura nouă”, punând pe index marii scriitori,

renunțând la formal și tematic. cerințele lucrărilor, diversitatea motivelor, complexitatea și explorarea profundă a sufletului uman.

Cuvinte-cheie: fantastic, mitic, oniric, critici literari, proza modernă, realism.

Annotation

The tragedy of the Romanian village caught in the demented fever of the socialist society, with the terror of arrests and the cruelty of the newcomers to power, mimicking the belief in a future paradisiacal world, demolishing centuries-old values in favor of an existential utopia. Making culture and literature an annex of the propaganda of the proletarian ideology, the communist leaders and cultural watchers opened a pernicious gap between the important pre-war creations and the "new literature", putting great writers on the index, abandoning the formal and thematic requirements of the works, the diversity motives, complexity and deep exploration of the human soul.

Keywords: fantastic, mythical, dreamlike, critical attitude, prose modernization, realism.